

4. MEĐUNARODNE ORGANIZACIJE I MOBILNOST MLADIH ISTRAŽIVAČA I STUDENATA

*Aleksandar Dajković**

Sažetak: Mobilnošću studenata i istraživača bave se četiri međunarodne organizacije čiji nacionalni komiteti postoje u Crnoj Gori: IAESTE, MoMSIC, EESTEC LC Podgorica i ELSA Crna Gora. Pregled statističkih podataka svjedoči o aktivnom učešću ovih organizacija na planu mobilnosti, pružanjem mogućnosti obavljanja stručnih praksi i studijskih boravaka studenata i mladih istraživača u inostranstvu. Uprkos značajnim rezultatima, kao što su npr. 1343 nedjelje stručne IAESTE prakse naših studenata u posljednjih šest godina, organizacije opstaju bez odgovarajuće materijalne podrške.

Ključne riječi: *organizacije, mobilnost mladih istraživača i studenata, problemi*

Abstract: The four international deal with the mobility of students through their national committees in Montenegro: IAESTE, MoMSIC, EESTEC LC Podgorica and ELSA Montenegro. Short resume of statistic data shows active participation of these organizations in the field of mobility, giving possibility for practical work and study stay abroad. Despite the very successful results, such as 1343 weeks on practical work by IAESTE program in last 6 years, the exchange student organizations still suffer from the lack of financial and other support.

Key words: *organisations, mobility of students and scholars, problems*

4. 1. UVOD

Ključnu ulogu u razvoju mobilnosti mladih istraživača i studenata u Crnoj Gori imaju organizacije koje svojim programima i svesrdnom podrškom omogućavaju mladim ljudima da se profesionalno usavršavaju na nekim od univerziteta i kompanija širom svijeta. U Crnoj Gori trenutno postoji nekoliko organizacija takve vrste. Međunarodno kotiranje organizacije, kontinuitet rada, obim razmjene kako u raznovrsnosti profesija tako i u brojnosti korisnika, samo su neki od faktora koji utiču na rangiranje istih. Poštujući pomenute parametre u radu ćemo dati kratak prikaz aktivnih organizacija koje se bave mobilnošću studenata:

* Aleksandar Dajković, nacionalni sekretar IAESTE Crna Gora, Podgorica

- I – IAESTE Crna Gora;
- II – MoMSIC;
- III – EESTEC LC Podgorica;
- IV – ELSA Crna Gora.

4. 2. IAESTE CRNA GORA

IAESTE je međunarodna neprofitna organizacija (*International Association for the Exchange of Students for Technical Experience Association sans but lucratif*) koja omogućava visokokvalitetno stručno usavršavanje studenata u inostranstvu i širenje međunarodne saradnje i prijateljstva. Osnovana 1948. godine IAESTE je asocijacija koja danas okuplja više od 90 zemalja članica, uživajući podršku OUN i njenih agencija, Unesco, UNIDO i dr. Osnovni princip razmjene posredstvom IAESTE je reciprocitet. Broj studenata koji dobijaju šansu za stručno usavršavanje u inostranstvu direktno zavisi od broja obezbijeđenih mjesta za strane studente u Crnoj Gori. Nacionalni komitet IAESTE u svojoj zemlji obezbjeđuje obuku studenata u domaćim kompanijama, a honorar koji student dobija kao nadoknadu za svoj rad mora pokriti troškove smještaja i boravka. Posredstvom IAESTE stručno usavršavanje godišnje obavi više od 3000 studenata širom svijeta.

IAESTE u Crnoj Gori je decenijama (od osnivanja prvih fakulteta 1969. g.) funkcionisala kao Lokalni komitet Jugoslovenskog odbora IAESTE. Nakon obnove nezavisnosti Crne Gore, Lokalni komitet postaje Nacionalni komitet, koji postaje dio međunarodne mreže glasanjem o prijemu na Generalnoj konferenciji IAESTE u Lisabonu, u januaru 2007. godine.

U posljednjih šest godina razmijenjena su ukupno 204 studenta – poslato 107 studenata (1343 *nedjelje boravka* u inostranstvu) i primljeno 97 studenata. U 2009. godini 17 studenata je dobilo priliku za stručno usavršavanje posredstvom IAESTE Crna Gora putujući na period od dva mjeseca u sljedeće zemlje: Španiju (2 studenta), Tunis, Veliku Britaniju (2 studenta), Austriju (2 studenta), Brazil, Liban, Njemačku (2 studenta), Poljsku (2 studenta), Sloveniju, Grčku, Tursku i Tadžikistan. U Crnu Goru je u 2009. godine doputovalo nešto manje od 14 stranih studenata. Od kvaliteta recepcije stranih studenata kod nas direktno zavisi da li će se trend razmjene sa visokorazvijenim zemljama nastaviti i u narednim godinama. Kako je u protekle dvije godine, i po kvalitetu i po kvantitetu, razmjena podignuta na visok nivo, tu tendenciju bi trebalo održati i u narednom periodu.

U prilogu je statistički pregled aktivnosti IAESTE Crna Gora u prethodne četiri godine, kao i spisak studenata koji su obuhvaćeni razmjenom u 2009. godini.

Prilog 1.

Statistički pregled rada IAESTE LC Podgorica (2004–2006) i IAESTE Crna Gora (2007)

2004. godina

Poslato: 7 sudenata

Primljeno: 12 studenata

Zemlje sa kojima je vršena razmjena: Grčka, Finska, Poljska, Slovenija, Sirija, Tunis.

Ukupna dužina boravka naših studenata u inostranstvu: 52 nedjelje.

U toku boravka stranih studenata u Crnoj Gori organizovane su: posjeta Skadarskom jezeru, obilazak Cetinja i Lovćena, posjeta Kotoru i prezentacija crnogorskih proizvoda. Recepciju je podržalo i pomoglo Ministarstvo prosvjete i nauke Crne Gore.

2005. godina

Poslato: 11 studenata

Primljeno: 9 studenata

Zemlje sa kojima je vršena razmjena: Grčka, Poljska, Danska, Njemačka, Španija, Izrael, Sirija, Tunis.

Ukupna dužina boravka naših studenata u inostranstvu: 140 nedjelja.

U toku boravka stranih studenata u Crnoj Gori organizovani su: obilasci Cetinja i Lovćena, posjeta Kotoru, krstarenje Skadarskim jezerom i rafting rijekom Tarom. Recepciju je podržalo i pomoglo Ministarstvo prosvjete i nauke Crne Gore.

2006. godina

Poslato: 16 studenata

Primljeno: 16 studenata

Zemlje sa kojima je vršena razmjena: Njemačka, Egipat, Danska, Sirija, Mađarska, Ekvador, Kolumbija, Grčka, Španija, Tunis, Tadžikistan, Makedonija, Liban.

Ukupna dužina boravka naših studenata u inostranstvu: 210 nedjelja.

U toku boravka stranih studenata u Crnoj Gori organizovani su: vikend u Ulcinju, posjeta Nikšiću sa obilaskom manastira Ostrog i posjetom Pivari „Trebjesa”, obilazak Biogradskog jezera, vikend na Durmitoru, vikend u Kotoru, crnogorsko nacionalno veče sa prezentacijom crnogorskih proizvoda, kulture i tradicije, prezentacija visokoškolskog obrazovanja u Crnoj Gori iz ugla crnogorskih studenata, rafting rijekom Tarom i posjeta Cetinju sa obilaskom muzeja i Mauzoleja na Lovćenu. Recepciju su podržali i pomogli Ministarstvo prosvjete i nauke, Ministarstvo turizma i Pivara „Trebjesa” Nikšić.

2007. godina

Poslato: 24 studenata

Primljeno: 19 studenata

Zemlje sa kojima je vršena razmjena: Austrija, Belgija, BiH, Brazil, Češka, Danska, Makedonija, Finska, Njemačka, Mađarska, Norveška, Poljska, Portugal, Rumunija, Rusija, SAD, Španija, Tadžikistan, Tunis, Velika Britanija.

Ukupna dužina boravka naših studenata u inostranstvu: 449 nedjelja.

U toku boravka stranih studenata u Crnoj Gori organizovani su: vikend u Ulcinju, vikend na Durmitoru, rafting rijekom Tarom sa obilaskom Pivskog manastira, posjeta Nikšiću sa obilaskom Pivare „Trebjesa” i prezentacijom crnogorskih proizvo-

da, vikend na Biogradskom jezeru sa obilaskom manastira Morača, IAESTE dan – prezentacija stranih studenata o njihovim državama, obrazovnim sistemima i uslovima studiranja, krstarenje Skadarskim jezerom, posjeta Cetinju sa obilaskom muzeja i prezentacijom crnogorske istorije, tradicije i kulture, obilazak Mauzoleja na Lovćenu i Njegoševе rodne kuće na Njegušima, prolazak kroz kanjon rijeke Mrtvice i vikend na Komovima. Recepciju su podržali i pomogli Ministarstvo prosvjete i nauke, Ministarstvo kulture i sporta, kompanija Vektra Montenegro i Pivara „Trebjesa” Nikšić.

2008. godina

Nominovano: 32 studenata

Prihvaćeno stranih studenata: 27

Zemlje sa kojima je vršena razmjena: Austrija, Belgija, Brazil, Češka, Danska, Makedonija, Finska, Njemačka, Mađarska, Norveška, Poljska, Portugal, Rumunija, Rusija, SAD, Španija, Švedska, Tadžikistan, Tunis, Velika Britanija, Vijetnam.

Ukupna dužina ponuda za stručno usavršavanje za crnogorske studente: 492 nedjelje.

Za 2008. godinu planirano je organizovanje 15 vikend izleta, prezentacije crnogorskog visokoobrazovnog sistema stranim studentima, prezentacije crnogorskih proizvoda kulture i tradicije kao i organizacija IAESTE dana kada bi strani studenti imali šansu prezentovati svoje države i univerzitete crnogorskim studentima.

2009. godina

Nominovano: 17

Prihvaćeno stranih studenata: 14

Zemlje sa kojima je vršena razmjena: Španija (2 studenta), Tunis, Velika Britanija (2 studenta), Austrija (2 studenta), Brazil, Liban, Njemačka (2 studenta), Poljska (2 studenta), Slovenija, Grčka, Turska, Tadžikistan.

Ukupna dužina boravka za crnogorske studente: 185 nedjelja.

Ukupno:

Poslato: 107 studenata

Primljeno: 97 studenata

Ukupna dužina boravka naših studenata u inostranstvu u proteklih šest godina: 1343 nedjelje.

IAESTE Crna Gora ima nekoliko ciljeva koji je svrstavaju u vodeće organizacije u Crnoj Gori:

- organizacija razmjene studenata, svršenih studenata, poslijediplomaca i mladih stručnjaka radi usavršavanja i obavljanja stručne prakse;
- unapređenje saradnje visokoškolskih, naučnih i privrednih organizacija u Crnoj Gori sa adekvatnim institucijama u svijetu putem učešća u razmjeni stručnih praksi;

- poboljšanje uslova za naučnu, prosvjetnu i kulturnu saradnju IAESTE u Crnoj Gori i drugih organizacija slične djelatnosti;
- pružanje podrške studentima upućenim na prakse van zemlje, kako u pripremanju dokumentacija za prijavu tako i oko viznih procedura;
- upoznavanje drugih naroda sa kulturom i običajima naroda u Crnoj Gori.

Uprkos višestrukoj koristi koju imaju svi učesnici IAESTE programa, ova organizacija ipak nije prepoznata od strane relevantnih državnih institucija. U prilog ovome govore i sljedeće činjenice: IAESTE Crna Gora ne posjeduje sopstvenu kancelariju, kao ni tehničku podršku za svoj rad. Vrlo često organizacija se susreće sa finansijskim problemima, zbog nepostojanja stabilnih izvora finansiranja. Još jedan problem koji se ističe kao jako bitan za učesnike IAESTE programa jeste nepriznavanje studentske prakse, odnosno nedobijanje ECTS kredita (što je inače praksa u većini zemalja).

Neminovno je da IAESTE Crna Gora predstavlja trenutno najaktivniju organizaciju za razmjenu studenata u Crnoj Gori. U prilog tome ide i činjenica da je to organizacija koja godišnje ima najviše studenata koji su mobilni. IAESTE Crna Gora ima perspektivu, međutim, ukoliko se blagovremeno ne riješe već navedena goruća pitanja, izuzetno će biti teško održati pozitivni kontinuitet koji već godinama uspješno stvara.

4. 3. MOMSIC

MoMSIC – Crnogorski komitet za međunarodnu saradnju studenata medicine (Montenegrin Medical Students' International Committee) je nevladina, neprofitna organizacija studenta Medicinskog fakulteta u Podgorici. Ova organizacija osnovana je 1999. godine kao lokalni komitet organizacije studenata medicine bivše Zajednice Srbije i Crne Gore (IFMSA – Srbija i Crna Gora). Od 2007. godine postoji kao Nacionalni komitet u okviru IFMSA – Svjetske federacije studenata medicine (International Federation of Medical Students' Association) a od 2009. godine je i punopravni član ove asocijacije.

Svjetska federacija studenata medicine (IFMSA) osnovana je davne 1951. godine i predstavlja najveću globalnu mrežu medicinara koja okuplja preko dva miliona članova širom svijeta. Aktivnosti IFMSA i njenih nacionalnih komiteta direktno su podržane od strane Svjetske zdravstvene organizacije (WHO), Uneska, Internacionalne fondacije za borbu protiv dijabetesa (IFD), Internacionalne lige za borbu protiv kancera (UICC) i drugih nevladinih organizacija koje se bave promocijom zdravlja i zdravih stilova života.

Razmjena studenata medicine funkcioniše na principu profesionalne razmjene studenata i podrazumijeva boravak u periodu od mjesec dana u nekoj od zemalja svijeta. U tom periodu student je u obavezi da provede određeni broj radnih sati na klinici, tj. odjeljenju bolnice, gdje ima priliku da se usavršava iz oblasti koja ga zanima.

Program profesionalne razmjene studenata funkcioniše u okviru programa Međunarodne federacije studenta medicine – IFMSA, koji predstavlja najmasovniji program mobilnosti studenata sa preko 70.000 studenata koji koriste mogućnost razmjene u toku jedne godine!

Počeci razmjene studenata su 2003. godine. Tada su primljeni prvi studenti na razmjenu. To su bile dvije studentkinje iz Poljske, a po principu reciprociteta otišla su 2 naša studenta. Dva naša studenta su bili na razmjenu 2004. godine. Već 2006. godine taj broj se popeo na 5 studenata. Razmjena na intezivnijem nivou funkcionira od 2007. godine. Te godine je organizacija studenata medicine MoMSIC primljena u članstvo Međunarodne federacije studenata medicine – IFMSA. Od tada samostalno nastupa u okviru IFMSA i samostalno organizuje razmjene studenata tako da je broj razmjena višestruko povećan i u potpunosti zadovoljava potrebe studenata.

Tokom 2008. godine na razmjenu je otišlo 20 naših studenata i to u sljedeće zemalje: Italija, Mađarska, Španija, Turska, Poljska, Češka, a primljeno takođe 20 studenata iz istih zemalja, budući da razmjene funkcionišu po principu reciprociteta. Tokom 2009. godine u Crnoj Gori je boravio 21 strani student, dok je 17 naših studenata iskoristilo priliku da se stručno usavrši u inostranstvu.

4. 4. EESTEC LC PODGORICA

Pri Elektrotehničkom fakultetu u Podgorici već 10 godina djeluje lokalni ogranak evropske organizacije studenata elektrotehnike *EESTEC International* (Electrical Engineering Students European Association) sa sjedištem u Delftu, Holandija.

EESTEC je međunarodna studentska organizacija koja okuplja studente elektrotehnike i računarstva. *EESTEC* trenutno broji 39 lokalnih komiteta u ukupno 23 države Evrope, i okuplja preko 1700 članova.

Lokalni komitet Podgorica je zvanično primljen u punopravno članstvo *EESTEC International*-a na Kongresu u Delftu 2000. godine. Trenutno broji preko 130 članova, studenata Elektrotehničkog fakulteta u Podgorici, svih odsjeka. Glavni ciljevi postojanja Lokalne kancelarije *EESTEC*-a u Podgorici jesu: pomoć studentima u sticanju i širenju znanja iz oblasti elektrotehnike, razvijanju leaderskih i poslovnih vještina, omogućavanje našim studentima da učestvuju na raznim stručnim seminarima i radionicama koje se organizuju širom Evrope i uspostavljanje novih kontakata sa kolegama iz inostranstva.

U kontinuitetu se organizuju brojni manji projekti, motivacioni i trening vikendi, kao i razne aktivnosti edukativnog i zabavnog karaktera za studente Elektrotehničkog fakulteta u Podgorici.

Studenti koji su prisustvovali *EESTEC* događajima:

Broj studenata	Datum	Mjesto i ime događaja
2	mart 2004.	Beograd – <i>EESTEC</i> kongres
2	proljeće 2005.	Atina-radionica
2	mart 2005.	Madrid – <i>EESTEC</i> kongres
2	april 2006.	Sofia – <i>EESTEC</i> kongres
1	ljeto 2006.	Budimpešta-razmjena
1	novembar 2006.	Istanbul – ECM <i>EESTEC</i>
3	januar 2007.	Sarajevo – Jahorina winter exchange

Broj studenata	Datum	Mjesto i ime događaja
2	mart 2007.	Budimpešta – EESTEC kongres
2	jul 2007.	Rijeka – Rijeka summer exchange
1	ljeto 2007.	Lisabon
2	april 2008.	Rijeka, Ljubljana – EESTEC kongres
2	jun 2008.	Istanbul – Manageering
1	jul 2008.	Budimpešta – Cycling around 3G Balaton
1	jul 2008.	Sarajevo – T4T
1	avgust 2008.	Talin – Summer Camp
3	novembar 2008.	Rijeka – Digitize yourself
2	februar 2009.	Ankara – WASD
4	mart 2009.	Beograd, Sarajevo – EESTEC kongres
1	april 2009.	Niš – Spring Board
1	april 2009.	Maribor –
2	maj 2009.	Budva – Elektrijska
3	jul 2009.	Rijeka – Summer exchange
1	avgust 2009.	Talin – Summer Camp
2	avgust 2009.	Bukurešt – Summer ROSpirit
2	avgust 2009.	Novi Sad – EYOUWINS
1	avgust 2009.	Zabinki – Summer Camp
1	avgust 2009.	Zagreb – T4T
2	januar 2010.	Sarajevo – Jahorina winter exchange
1	februar 2010.	Cirih – T4T
2	februar 2010.	Rijeka- Carnival exchange
3	mart 2010.	Atina – Kongres
1	april 2010.	Madrid – E-health
1	april 2010.	Minhen – Women in engineering

Napomene: Gorenavedeni događaji su trajali od 5 do 10 dana.

Studenti iz inostranstva:

Broj studenata	Događaj	Mjesto prebivališta učesnika
3	Montenegro Summer Exchange 2008.	Beograd
2	Montenegro Summer Exchange 2008.	Novi Sad
1	Montenegro Summer Exchange 2008.	Niš
2	Montenegro Summer Exchange 2008.	Istočno Sarajevo
1	Montenegro Summer Exchange 2008.	Tuzla
1	Montenegro Summer Exchange 2008.	Banja Luka
1	Montenegro Summer Exchange 2008.	Rijeka
1	Montenegro Summer Exchange 2008.	Maribor
2	Montenegro Summer Exchange 2008.	Skoplje

Broj studenata	Događaj	Mjesto prebivališta učesnika
1	Montenegro Summer Exchange 2008.	Bukurešt
2	Montenegro Summer Exchange 2008.	Atina
1	Montenegro Summer Exchange 2008.	Minhen
1	Montenegro Summer Exchange 2008.	Cirih

EESTEC LC Podgorica uprkos dobrim rezultatima kako u mobilnosti tako i u realizaciji projekata, suočava se sa finansijskim problemima, nedostatkom kancelarijskog prostora, kao i podrškom od strane relevantnih institucija.

4. 5. ELSA CRNA GORA

ELSA (The European Law Students' Association) je nepolitičko i neprofitabilno udruženje studenata prava i mladih pravnika Evrope. ELSA su 1981. godine osnovali studenti prava iz Austrije, Poljske, Mađarske i Zapadne Njemačke. Danas ELSA obuhvata 40 evropskih zemalja i ima preko 30 000 članova.

ELSA Montenegro je nacionalna grupa koja je osnovana krajem 1995. godine na Pravnom fakultetu Univerziteta Crne Gore. Članstvo čini preko 200 studenata i mladih pravnika Crne Gore. Glavni cilj je da naši i članovi drugih ELSA ogranaka steknu nova znanja i iskustva iz raznih oblasti prava koja im, pored znanja stečenog na studijama, mogu znatno pomoći u daljem profesionalnom angažovanju.

Jedan od najvažnijih sektora ELSA kao organizacije jeste Program za studentsku razmjenu STEP (Student Trainee Exchange Programme). Cilj STEP-a je omogućavanje studentima i mladim pravnicima usavršavanje njihovog znanja kroz praksu u advokatskim firmama, sudovima, kompanijama, osiguravajućim kućama, bankama, NVO itd. u inostranstvu.

STEP je najmlađi sektor ELSA Montenegro, koji postoji svega nekoliko godina. U tih nekoliko godina rada, uprkos jakim kampanjama i velikim naporima, STEP nije zaživio kao sredstvo razmjene studenata prava u Crnoj Gori. Do sada, ELSA Montenegro je ponudila samo jedan ljetnji posao i njega u potpunosti i uspješno završila.

4. 6. ZAKLJUČAK

IAESTE, MoMSIC, EESTEC LC Podgorica i ELSA Montenegro, državni i privatni univerziteti, Ministarstvo prosvjete i nauke kao i strane vlade svakako treba da se aktivnije uključe kako u pospješivanju motivacije kod studenata tako i u otklanjanju administrativnih i finansijskih barijera koje direktno utiču na generalno slabije rezultate mobilnosti. Pri tome treba imati u vidu da je ključna uloga u ovoj misiji upravo nadležnih organa, koji mogu svojim finansijskim injekcijama poboljšati uslove rada organizacija, a istovremeno i dodatno motivisati zaposlene u svojim institucijama da se agresivnije angažuju na ovom projektu. Planski pristupi rješavanju problema, uz nesporne potencijale organizacija, mogu u bliskoj budućnosti donijeti značajne pomake kad je riječ o mobilnosti studenata i mladih istraživača.